

Práva obětí trestných činů a možnosti jejich uplatnění v trestním řízení

Resumé

Tato diplomová práce se zabývá právy obětí trestných činů, jejich postavením v trestním řízení a reálnou uplatnitelností zaručených práv. Obsahuje pojednání o historii vývoje právní úpravy této problematiky, přičemž dochází k závěru, že obzvláště v posledních padesáti letech se postavení a rozsah práv obětí trestných činů neustále zlepšuje. Oběť trestného činu je čím dál méně pouhým nositelem důkazů o trestném činu a více se stává aktivním účastníkem trestního řízení, který má na jeho výsledku též svůj zájem. Spolu s přijetím nového zákona o obětech trestných činů byla do právního řádu České republiky zavedena celá škála práv, která zaručují obětem trestné činnosti zvláštní péči a přístup ze strany státu a jeho orgánů. Oběť je dle smyslu tohoto zákona brána jako osoba, která se nezaviněně stala terčem útoku ve formě trestné činnosti a jako takové je jí třeba poskytnout pomoc, jak odbornou, finanční, tak i pomoc ve formě vstřícného přístupu a pochopení.

Jedním z hlavních účelů zákona o obětech trestných činů je prevence a ochrana před vznikem druhotné újmy, která je oběti způsobena necitlivým přístupem orgánů činných v trestním řízení, médií, pachatele a jejího okolí. Dopad primární viktimizace je tak prohlubován a újma takto vzniklá oběti může přesahovat újmu způsobenou samotným trestným činem. Zákon je v účinnosti teprve krátce, avšak již nyní má pozitivní dopad na postavení obětí v trestním řízení i mimo něj. Prostor pro zlepšení je však stále značný, a to obzvláště z hlediska práv a postavení oběti přímo v trestním řízení. V závěru diplomové práce jsem poskytl sérii návrhů, jak konkrétně by bylo možné právní úpravu dále rozvíjet. Soustředit se však je zapotřebí vedle úpravy legislativy i na samotnou aplikační praxi, která s vývojem právní úpravy nedrží důsledně krok. V tomto směru je nutné cíleně vzdělávat osoby, které se dostávají do kontaktu s oběťmi trestných činů a řádné uplatňování práv obětí trestných činů náležitě kontrolovat a vymáhat.

Klíčová slova

Oběť trestného činu, sekundární viktimizace, reálná uplatnitelnost práv obětí